

UZASADNIENIE

Decyzją z 13.07.2018 r. wydaną przez Prezesa KRUS Oddział (...) w Ł. stwierdzono ustanie ubezpieczenia społecznego rolników dla R. K. w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz emerytalno – rentowego od 1.11.1998 r. do 31.03.2005 r. /k. 56 akt KRUS/.

Uznając powyższą decyzję za krzywdzącą R. K. złożyła od niej odwołanie zarzucając naruszenie prawa materialnego tj. art. 5b ustawy z 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz niewłaściwe zastosowanie art. 7 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 16 ust. 3 ww. ustawy, wnosząc o uchylenie skarżonej decyzji /odwołanie k. 3-6/ .

W odpowiedzi na odwołanie rolniczy organ rentowy wniósł o jego oddalenie /k. 21-22/.

Na rozprawie 5.12.2018 r. pełnomocnik wnioskodawczynie poparł odwołanie oraz wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego, a pełnomocnik KRUS wniósł o oddalenie odwołania /e-prot. z 5.12.2018 r.: 00:01:43, 00:03:16/.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

R. K. od 1.05.1982 r. do 31.12.1996 r. oraz od 1.11.1998 r. do 29.04.2014 r. podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego o pow. 10,28 ha a 9,72 ha przeliczeniowych. W przerwie ww. ubezpieczenia wnioskodawczynie pobierała świadczenie rentowe z KRUS /niesporne/.

W okresie od 1.10.1978 r. do 30.11.1991 r. wnioskodawczynie była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy w Spółdzielni (...) w S. /niesporne/.

W okresie od 4.09.1997 r. do 31.03.2005 r. wnioskodawczynie była zatrudniona na umowy zlecenia w Urzędzie Gminy w K., na podstawie których świadczyła usługi polegające na pracach mających na celu pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, podstawowej opiece higienicznej, utrzymaniu należytego stanu czystości zajmowanego przez podopieczną pomieszczenia/ niesporne, a nadto umowy zlecenia k. 9-13/.

Przychód odwołującej z umów zlecenia w spornym okresie od 1.11.1998 r. do 31.03.2005 r. nie przekraczał minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w tym czasie i był obliczany w okresie od 1.11.1998 r. według stawki godzinowej 2,64 zł/godz. za 5 godziny pracy dziennie, a następnie pomnożony przez ilość dni w miesiącu, przy czym od 1.04. do 1.10.2000 r. ilość godzin została zmniejszona do 4 godzin dziennie z powodu okresu letniego, następnie od 1.01.2001 r. zmieniono stawkę godzinową na 4,47 zł/godz., a od 1.01.2005 r. do 30.04.2005 r. przychód wnioskodawczynie obliczano według stawki 4,99 zł/godz. za 3 godziny pracy dziennie a następnie mnożono przez ilość dni w miesiącu. /niesporne, a nadto umowy zlecenia wraz z aneksami (...), zaświadczenie o zatrudnieniu i zarobkach k. 7/.

Od 1.05.2014 r. ubezpieczona nabyła prawo do emerytury rolniczej /niesporne/.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o niekwestionowane dowody z dokumentów nie znajdując z urzędu powodów dla których należałoby im odmówić wartości dowodowej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 277 ze zm.), ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu podlega z mocy ustawy rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział

specjalny - jeżeli ten rolnik nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo nie ma ustalonego prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Przepis art. 16 ust. 1 i 3 ustawy w zakresie ubezpieczenia emerytalno-rentowego rolnika, wyłącza podleganie temu ubezpieczeniu z ustawy przez rolnika podlegającego innemu ubezpieczeniu społecznemu.

W myśl art. 6 pkt 12 tej ustawy, przez inne ubezpieczenie społeczne rozumie się obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne i rentowe określone w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych lub zaopatrzenie emerytalne określone w odrębnych przepisach.

W świetle powyższych regulacji konsekwencją podjęcia przez rolnika aktywności uzasadniającej objęcie go ubezpieczeniem obowiązkowym w systemie powszechnym była utrata ubezpieczenia rolniczego.

Negatywne dla rolników skutki powyższych regulacji sprawiły, że ustawodawca zdecydował o ich pewnym złagodzeniu, co uczynił ustawą zmieniającą z 2014 r. (ustawa z dnia 23 października 2014 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw Dz. U. z 2014 r. poz. 1831), mocą której dodał, między innymi, w ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników art. 5b.

Zgodnie z art. 5b ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 277 ze zm.), rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy, został objęty innym ubezpieczeniem społecznym z tytułu wykonywania umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.; dalej jako "ustawa systemowa"), lub powołania do rady nadzorczej, podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie wykonywania umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej, lub pełnienia funkcji w radzie nadzorczej, pomimo objęcia go z tego tytułu innym ubezpieczeniem społecznym, jeżeli przychód osiągany z tego tytułu w rozliczeniu miesięcznym nie przekracza kwoty równej połowie minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego na podstawie odrębnych przepisów.

W myśl art. 4 ustawy zmieniającej z 2014 r., rolnicy i domownicy, którym przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy wydano decyzję o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników w związku z objęciem ich ubezpieczeniami na podstawie przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych, mogą złożyć w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wnioski o objęcie ich tym ubezpieczeniem w okresie, którego dotyczy decyzja, o ile spełniali w okresie objętym wnioskiem warunki określone w art. 5b ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (ust. 1). Wniosek, o którym mowa w ust. 1, może być złożony w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy (ust. 2).

Natomiast przepis art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej został zmieniony w dn. 31.12.2016 r. (Dz.U. z 2016 r., poz. 2043) poprzez zwiększenie kwoty przychodu w rozliczeniu miesięcznym do pełnej wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Z przepisów tych wynika, że rolnik (małżonek rolnika) lub domownik, który wykonywał umowę zlecenia, może pozostać w ubezpieczeniu rolniczym, jeżeli spełnione były następujące warunki, a mianowicie podlegał w pełnym zakresie ubezpieczeniu społecznemu rolników, podjął się wykonywania umowy zlecenia przy określonym niewielkim przychodzie z tej umowy oraz złożył wniosek o objęcie ubezpieczeniem rolniczym w okresie wykonywania umowy zlecenia w terminie 6 miesięcy od dnia 1 stycznia 2015 r.

Przepis art. 5b ust. 1 ustawy z 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników wprowadzony został po to, ażeby rolnikom, dla których działalność rolnicza stanowi podstawowe źródło utrzymania, zagwarantować ciągłość ubezpieczenia rolniczego w sytuacji, gdy podejmują się wykonywania nisko wynagradzanych umów zlecenia – tak, jak miało to miejsce w przypadku wnioskodawczyni - co z reguły nie pozwala zgromadzić na indywidualnym koncie emerytalnym w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych "kapitału składkowego" gwarantującego w przyszłości minimalne świadczenie emerytalne. Nie ma więc żadnych podstaw do stwierdzenia, że celu tego nie spełnia pozostawienie możliwości podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników osobie, która dodatkową aktywność w postaci wykonywania umowy

cywilnoprawnej podjęła równocześnie z zaistnieniem ustawowych przesłanek do objęcia rolniczym ubezpieczeniem społecznym w pełnym zakresie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2017 r., III UK 90/16, LEX nr 2278302).

W niniejszej sprawie istota sporu sprowadzała się do oceny prawnej, czy świadczenie w spornym okresie przez wnioskodawczynię usług opiekuńczych w zaspokajaniu codziennych potrzeb podopiecznej Urzędu Gminy na podstawie zawartych umów cywilnoprawnych wyłączało odwołującą z ubezpieczeń społecznych rolniczych.

Jak trafnie stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z 20.03.2018 r., III UK 40/17, Legalis nr 1781963, podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników posiada właściwości subsydiarne. Zostały one zadekretowane w art. 7 ust. 1 i art. 16 ust. 3 ustawy z 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Z przepisów tych wynika, że wypadkowemu, chorobowemu, macierzyńskiemu, emerytalnemu i rentowemu ubezpieczeniu społecznemu rolników nie podlegają osoby podlegające innemu ubezpieczeniu społecznemu. Reguła ta skutkuje automatyzmem polegającym na wykluczeniu z mocy prawa z ubezpieczenia rolniczego w razie podjęcia aktywności skutkującej objęciem "innym ubezpieczeniem społecznym". Kumulacja zbiegów tytułów ubezpieczenia opisanych w art. 5a ust. 1 ustawy z 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników i art. 5b ustawy z 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników nie sprzeciwia się regule opisanej w art. 7 ust. 1 i art. 16 ust. 3 ustawy z 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zasada subsydiarności ubezpieczenia społecznego rolników ograniczana jest przez przypadki normatywnie wymienione. Prawodawca posłużył się metodą jednostkową. Odrębnie uregulował sytuację rolnika podejmującego pozarolniczą działalność gospodarczą i rolnika zawierającego umowy cywilnoprawne. N. przez pracodawcę wyraźnego zakazu łączenia sytuacji opisanej w art. 5a ust. 1 u.s.r. i art. 5b ust. 1 u.s.r. nie może być tłumaczone na niekorzyść ubezpieczonych (nie przemawiają za tym racje funkcjonalne i systemowe). W tych okolicznościach, trzeba stwierdzić, że obie instytucje (z art. 5a ust. 1 u.s.r. i art. 5b u.s.r.) pozostają względem siebie w relacji rozłącznej. Skupienie w jednym czasie działalności rolniczej, umowy cywilnoprawnej i pozarolniczej działalności gospodarczej jest oceniane według tego samego stereotypu, czyli oddzielnie według przesłanek z art. 5a u.s.r. i niezależnie, przy uwzględnieniu wymogów z art. 5b u.s.r. Zastosowanie tej konwencji jest wskazane, gdyż pierwszy z wymienionych przepisów w § 1 pkt 3 zakazuje jedynie jednoczesnego pozostawania w stosunku pracy (służbowym), a drugi, nie wyklucza równoległego prowadzenia działalności gospodarczej. Pogląd powyższy Sąd Okręgowy podziela w całości, traktując go jako własny.

Podkreślić trzeba, że kwoty które uzyskiwała wnioskodawczyni z wykonywania usług na podstawie spornych umów były niewielkie. Zatem, w ocenie Sądu Okręgowego, objęcie odwołującej obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym z tytułu umów zlecenia miało tylko charakter formalny wynikający z przepisów art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

W konsekwencji brak było podstaw do stwierdzenia przez KRUS ustania podlegania ubezpieczeniom społecznym rolników przez wnioskodawczynię w spornym okresie co skutkowało zmianą zaskarżonej decyzji, o czym Sąd Okręgowy orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku na podstawie art. 477 [14] § 2 k.p.c.

O kosztach procesu w punkcie 2 sentencji wyroku Sąd Okręgowy orzekł w oparciu o art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z §9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10. 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1804).

A.P.